

+
M
PAX

3 juli 2022
Lk. 10,1-12.17-20
14e zondag van jaar C

Veelgeliefden,

de liturgie roept ons vandaag op tot vreugde. *Verheugt u met Jeruzalem en juicht over haar.* (Jes. 66,10) *Verheugt u omdat uw namen staan opgetekend in de hemel.* (Lk. 10,20) En ook de oratie van deze dag spreekt over een heilige en ware vreugde. Het gebeurt vaker dat de liturgie en de heilige Schrift ons oproepen tot vreugde, ook al zijn de omstandigheden er niet naar. Hoe kan dat: verheugd zijn terwijl sint Paulus ons oproept *op niets anders te roemen dan op het kruis van onze Heer Jezus Christus?* (Gal 6,14)

Vreugde is een van onze fundamentele gevoelens, die opgewekt worden als ons iets fijns overkomt of als we beseffen dat we iets moois bezitten of op weg zijn naar iets schoons. Vreugde is daarom steeds iets ‘secundairs’, iets wat erbij komt, iets wat door iets anders opgewekt wordt. Wij streven bijvoorbeeld naar genot of geluk. En als ons dat lukt om het te bereiken, of als we op weg zijn om het te bereiken, dan voelen wij daarover vreugde.

Vreugde is het gevolg van de vervulling van een verlangen of begeerte. Wat wij verlangen of begeren is onze keuze en daarom hangt het van ons af of we ergens blij mee zijn en ons verheugen. Vreugde is niet alleen maar een algemeen welbehagen van het lichaam: het heeft met onze hogere vermogens te maken van wil, verstand en geheugen. Het heeft vaak een lichamelijk aspect, maar het wezenlijke ligt dieper, in de geest. Zuiver lichamelijke ‘vreugde’ noemen we lol of pret en dat kan opgewekt worden door alcohol of een andere genotmiddel. Er schijnt een chemisch stofje te zijn dat in de hersenen dit soort gevoelens opwekt.

Reeds de profetische en heilige paus Paulus VI schreef zo’n vijftig jaar geleden: “De technische maatschappij heeft wel een veelvoud aan gelegenheden tot genot kunnen scheppen, maar het kost haar heel wat moeite om vreugde voort te brengen. Aan geld, comfort, hygiëne, materiële zekerheid is er vaak geen gebrek; en toch blijven verveling, somberheid, droefheid jammer genoeg het lot van velen. Soms kan dit leiden tot angst en wanhoop, waaraan een ogenschijnlijke onbezorgdheid, het driftig najagen van een geluk-in-het-nu en de kunstmatige paradijzen geen eind vermogen te maken. [...] is er niet vooral sprake van eenzaamheid?” (de apostolische brief *Gaudete in Domino* van 9 mei 1975, 542-543)

In deze woorden ligt de tragiek van onze tijd besloten. We jagen geluk na, maar hoe meer we het najagen, hoe minder het ons deel wordt. Vreugde, geluk, vrede: we kunnen ze niet grijpen, omdat ze allereerst een gave zijn die ons geschonken moet worden. Elk grijpen haalt de vreugde neer, elk grijpen perverteert het geluk, elk grijpen tast de vrede aan. Wie zelf grijpt, wordt slaaf van genot omdat hetgeen hij grijpt, in feite beslag op zijn hart legt.

“Wie zich in het tijdelijke niet verheugt als eigenaar, vindt vreugde in al deze dingen alsof hij ze allemaal bezat. Wie er echter naar blijft kijken alsof hij er de particuliere eigenaar van was, verliest alle vreugde in alle dingen. In zoverre de eerste niets bezit in zijn hart,

bezit hij alles in grote vrijheid zoals sint Paulus (2 Kor. 6,10) zegt. In zoverre de tweede er met zijn wil aan vast zit, krijgt noch bezit hij iets; in tegendeel, de dingen hebben beslag gelegd op zijn hart, zodat hij als een gevangene te lijden heeft.” (Sint Jan van het Kruis, B III, 20,3)

Vandaar dat sint Paulus ons voorhoudt: *Ik bedoel dit, broeders: de tijd is kort geworden. Laten daarom zij die een vrouw hebben, zijn als hadden zij ze niet; zij die wenen, als weenden zij niet; zij die zich verheugen, als waren zij niet verheugd; zij die kopen, als werden zij geen eigenaar. Kortom, zij die met het aardse omgaan, moeten er niet in opgaan.* (1 Kor. 7,29-31)

Zo is er een verkeerde manier van genieten, waardoor we zelf de slaaf worden van onze begeertes. Maar God heeft het mooie en fijne en lekkere geschapen om ons er op gepaste wijze gebruik van te laten maken. Misschien mogen we zeggen dat het op juiste wijze genieten er vooral in bestaat dat we niet grijpen maar ontvangen. Geluk kunnen we niet grijpen, dat kunnen we alleen ontvangen. In dit verband is het goed het onderscheid tussen begeerte en verlangen in het oog te houden. Er is immers een groot verschil tussen beide. Verlangen is vooruit gericht, terwijl begeerte steeds op het nu gericht is. Begeerte vraagt erom nu bevredigd te worden en is het vervuld, dan is ze ingelost. Begeerte is een grijpen en is op zichzelf gericht. Maar verlangen is anders. Begeerte moet je inlossen, zo snel mogelijk. Verlangen moet je uithouden, volhouden, want dan groeit ze. De begeerte verwelkt, droogt op als ze niet vervuld wordt. Verlangen daarentegen blijft trouw en groeit in de tijd. God kunnen we niet begeren. Maar we kunnen wel naar Hem verlangen. Ons onvervulbare verlangen naar Hem is paradoxaal. Hoe onvervuld het iedere keer ook blijft, des te meer doet dit het verlangen groeien. Het verlangen naar God zuivert ons, verwondt ons en doet ons verder leven met een beantwoord onbeantwoord verlangen.

In de heilige Schrift komen we de gewone menselijke vreugde tegen, maar meestal gaat het om een dieper geestelijke vreugde, een vreugde die met heil en verlossing te maken heeft. Het is vooral de apostel en evangelist Johannes die ons spreekt over een nog diepere vreugde. Jezus spreekt in zijn afscheidsreden over een vreugde die *volkomen* zal zijn. Hij zegt in verband met de vergelijking van de wijnstok: *Dit zegt Ik u opdat mijn vreugde in u moge zijn en uw vreugde volkomen moge zijn.* (Jo. 15,11) In de vergelijking van de wijnstok wil Jezus ons duidelijk maken hoezeer wij één met Hem zijn en zelfs Zijn vreugde wordt onze vreugde en dat is pas een volkomen vreugde. Wat wij in eenheid met Hem vragen, zal vervuld worden en onze vreugde vervullen: *Vraagt en gij zult verkrijgen, opdat uw vreugde volkomen zij.* (Jo 16,24) Als Hij spreekt over de eenheid met de Vader waarnaar de Zoon zal gaan, zegt Hij tot de Vader: *nog in de wereld zeg Ik dit, opdat zij mijn vreugde ten volle in zich zouden bezitten.* (Jo. 17,13) Hier op aarde is er nog droefenis maar *uw droefenis zal in vreugde verkeren [...] en uw vreugde zal niemand u kunnen ontnemen.* (Jo 16,20.22)

Vreugde, de ware vreugde, de volkomen vreugde is aldus de vreugde van Christus zelf, die Hij ons kan schenken, maar die we niet op eigen

kracht kunnen verwerven. Men kan zich deze vreugde niet toeëigenen of grijpen en niemand kan ons die vreugde ontnemen. Sint Paulus spreekt hierbij niet over een gave maar over een vrucht van de Heilige Geest: *De vrucht van de Geest is liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtheid en ingetogenheid.* (Gal. 5,22)

Wij mogen leven vanuit de vergeving en verlossing door de Heer. Dit bewerkt in ons een diepe vrede en vreugde: het is een vreugde om te weten dat alles echt vergeven is, maar nog belangrijker, dat wij geboren worden vanuit de barmhartigheid van God. Dat wij kinderen zijn van God en dat God werkelijk van ons houdt. Ja, wij zijn geroepen om de eeuwige vreugde binnen te gaan die bestaat uit de Jubel tussen Vader en Zoon in de Geest, opgenomen in het goddelijk leven.

Daar ligt onze ware en heilige vreugde waar de oratie van deze week over spreekt, de blijvende vreugde die niemand ons kan ontnemen. Sint Paulus spoort ons daarom aan:

Verheugt u in de Heer, te allen tijden. Nog eens: verheugt u! (Fil. 4,4)